

Утвърждавам: /п/

Директор: Димитър Петров
Заповед № РД-10-55/01.10.2018 г.

**ПЛАН
ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА
БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ
НА ВЪЗПИТАНИЕ,
ОБУЧЕНИЕ И ТРУД**

Общи положения

Чл. 1. С този правилник се определят изискванията за осигуряване на безопасни условия на обучение, възпитание и труд в ОУ „Христо Ботев“ – с. Ръжево Конаре, обл. Пловдив

Чл. 2. Правилникът има за цел да конкретизира основните изисквания, които трябва да се спазват при провеждане на обучението, възпитанието и труда в училището.

Раздел I

Област и ред за прилагане на правилника

Чл. 3. Изискванията за осигуряване на безопасни и здравословни условия на възпитание, обучение и труд са за всички служители, ученици, родители на учениците, както и за външните лица, посещаващи по различен повод учебното заведение.

Чл. 4. Правилникът определя задълженията на длъжностните лица и различните категории персонал, съобразно длъжностната им характеристика по осигуряване на безопасни и здравословни условия на възпитание, обучение и труд.

Чл. 5. Всички служители при извършване на ежедневната си дейност, подлежат на контрол за спазване на правилата по безопасно възпитание и обучение на учениците.

Раздел II

Основни задължения на участниците в педагогическия процес и родителите за осигуряване и спазване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд

Чл. 6. Работещите в училището са длъжни и носят лична отговорност за организирането на трудовата си дейност и резултатите от нея по начин, който не застрашава здравето и живота на учениците.

Чл. 7. Работещите в училището са длъжни незабавно да информират директора и съответните органи при налична информация за дете в риск или дете, жертва на насилие.

Чл. 8. Работещите в училището за задължени:

1. Да спазват установената трудова, техническа и технологична дисциплина, да изпълняват трудовите си задължения точно и добросъвестно.

2. Да се явяват на работа в състояние, което им позволява да изпълняват възлаганите им задачи и да не употребяват през работно време алкохол или друго упойващо вещество.

3. Да спазват правилата за здравословни и безопасни условия на труд, безопасността на движението и противопожарната охрана.

4. Да се грижат за собствената си безопасност и безопасността на лицата, които биха могли да пострадат при извършваната от тях работа или дейност.

5. Да не предприемат по своя инициатива работа, с която не са запознати, не им е възлагана и не съответства на тяхната длъжностна характеристика и професионална квалификация.

6. Да поддържат и повишават знанията и квалификацията си по безопасните методи на труд.

7. Периодично или за конкретен случай да се запознават с изискванията за безопасна работа, отнасящи се за работното място, на което работят.

8. Имат право да откажат изпълнението или да преустановят работата, когато възникне сериозна и непосредствена опасност за живота и здравето им, като незабавно уведомят за това прекия си ръководител.

9. Имат право да откажат изпълнението на работа, за която не са инструктирани или

нямат изискващата се правоспособност.

10. Задължително е да се явяват на периодични медицински прегледи или изследване, когато за това им е съобщено или в друг конкретен случай.

Чл. 9. Всеки работник, служител или посетител носи лична отговорност да:

1. Здравето и безопасността си, както и за здравето и безопасността на другите лица, засегнати от неговата дейност, в съответствие с квалификацията си и дадените му от директора и Комисията за извършване на инструктаж, организация и контрол на дейностите по безопасни условия на възпитание, обучение и труд правомощия.

2. Правилното използване на машините, апаратите, опасните вещества и материали, и другото работно оборудване.

3. Правилно използване на личните предпазни средства и специално работно облекло.

4. Правилното използване на средствата за колективна защита, без отстраняване и самоволна подмяна.

5. Незабавното информиране на директора за всяка възникнала обстановка при работа, която може да представлява непосредствена опасност за тяхното здраве и за всички неизправности в оборудването за работа и средствата за колективна защита.

6. Уведомяване при необходимост и своевременно на медицинската сестра за оказване на долекарска медицинска помощ.

Чл. 10. При спешни случаи да се използват телефоните за Спешна помощ (тел. 112) и телефоните за връзка с домашните лекари на персонала и родителите на децата.

Чл. 11. Директорът и медицинската сестра поддържат регистър за всеки клас с телефоните на родителите на учениците и телефоните на личните лекари.

Чл. 12. Всеки служител, работник или посетител на училището се задължава да:

1. съдейства на директора и Групата по ЗБУВОТ при изпълненията на дейности за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и на предписанията, дадени от контролните органи;

2. използва подходящи средства за предпазване от злополуки при необходимост за ръчно повдигане, поддържане и пренасяне на тежести, предмети, уреди и др.;

3. поставя на подходящи места, високо и далеч с цел недостигане от учениците вещества, суровини, материали и др., с оглед предпазването им от заболявания и злополуки;

4. спазва изискването, че работното оборудване се монтира, демонтира, подменя, поддържа и др., само от правоспособно лице.

Чл. 13. Всеки служител, който временно отстрани средство за защита или сигнализация при извършване на ремонт, монтаж, профилактика и др., е длъжен да го възстанови незабавно или да предприеме други защитни мерки със същата ефективност.

Чл. 14. Работещите в училището са длъжни да спазват строго:

1. Конвенцията на ООН за правата на детето и Закон за закрила на детето.

2. Санитарния минимум за училищата, изискванията за безопасни условия на възпитание, обучение и труд при придвижването на ученици и персонал като пешеходци или пътници в превозно средство.

3. При разходки и други прояви на туризъм с ученици, придружаващия ги персонал да ползват средства за сигнализиране при пресичане на улицата – палка „Стоп! Децата“ и да спазват изискванията за безопасност на движението, съгласно ЗДП и Правилника за прилагане на закона за движение по пътищата.

Специфични задължения на служителите и работниците в училището

Директор:

Чл. 15. Директорът е задължен да осигури здравословни и безопасни условия на възпитание, обучение и труд в училището, така че опасностите за живота и здравето на учениците, служителите, работниците и посетителите да бъдат отстранени, намалени или ограничени.

Чл. 16. Директорът, в качеството си на работодател, разработва и утвърждава правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на възпитание, обучение и труд.

Чл. 17. Директорът носи отговорност за съответствието на правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на възпитание, обучение и труд с нормативните изисквания в Република България.

Чл. 18. При разработването на проект на ПБУВОТ директорът задължително поканва за участие синдикалната организация.

Чл. 19. (1) Директорът отговаря за цялостната организация, изпълнение и контрол на дейностите по осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд в училището, като:

1. Утвърждава актуализиран Правилник за безопасни и здравословни условия на възпитание, обучение и труд в началото на учебната година.

2. Организира запознаване на учениците, педагогическия, непедagogическия персонал и родителите с ПБУВОТ.

3. Организира пропускателният режим в училището и контролира спазването му.

4. Организира приемането на нов ученик; наличната информация за здравословното състояние; наличието на данни на родителите, адрес и телефони за връзка; запознаването на родителите с правилата за безопасност и вътрешния ред в училището.

5. Координира и контролира организирането на различните форми на отдых и туризъм при спазване на Наредбата за детските и ученическите туристически пътувания с обща цена, иницирани от институциите в системата на предучилищното и училищното образование

(2) Вписва в длъжностните характеристики основните задължения и права на работещите в училището за безопасни условия на труд и отговорностите им за опазване на здравето и живота на учениците.

(3) Организира подходяща квалификация за работещите по проблемите на безопасното поведение и изискванията на безопасни условия в училището, като организира ежегодно и провежда тренировка за евакуация при пожар, природни бедствия и аварии.

(4) Организира, координира и контролира дейностите по спазването на ПБУВОТ.

(5) Организира, координира и контролира спазването на Координационния механизъм за превенция на деца в риск и/или жертви на насилие и Координационния механизъм за недопускане на насилие и агресия спрямо деца.

(6) Осъществява взаимодействие и координация с подразделенията на държавните институции и местната власт по осигуряване на безопасни и здравословни условия на възпитание, обучение и труд.

Чл. 20. Директорът създава оптимални условия за предотвратяване на злополуки, аварии и пожари и в случай на възникване на такива информира незабавно съответните институции по установения ред.

Чл. 21. Предлага за обсъждане в края на всяка учебна година създадените условия за безопасно възпитание, обучение и труд и предлага мерки за оптимизиране както и по противопожарна охрана, причините довели до трудови злополуки и предприетите мерки за отстраняването им.

Чл. 22. Директорът осигурява:

1. Необходимите средства за мероприятията по охрана на труда.
2. Снабдяването с работни и специални облекла и лични предпазни средства и периодично внасяне необходимите в тях подобрения според изменилите се условия.
3. Необходимото противопожарно оборудване и мястото за разполагането му.
4. Условия за санитарно-битово и медицинско обслужване на работниците, служителите и децата.
5. Щателен преглед на цялото /или на част от него/ училище след извършен основен ремонт, като особено внимание се обръща на закрепването на вратите, прозорците, обезопасяването на електрическите инсталации и съоръжения/зануляване, заземяване/монтирането на машините, изискванията по хигиената на труда, противопожарна охрана и др.
6. Съгласуването с противопожарните органи определя пътищата за евакуация на учениците, служителите, работниците и посетителите на училището.
7. Състоянието на проходите за евакуация, за правилната експлоатация на отоплителните съоръжения, електрическите инсталации и други съоръжения – относно тяхната безопасност.
8. Изготвянето на инструкции за спазване на изискванията и правилата за пожаробезопасност.
9. Спазване на всички правила за пожаробезопасност при провеждане в училището на несвойствени мероприятия, вечери, празници и развлечения и други.
10. Своевременно съставяне на акт за допусната трудова злополука или професионално заболяване, както и разследване за причините довели до това.
11. Осигуряване на съответстващо обезопасяване на изходите на училището, когато те са в близост до улици с интензивно движение.
12. Редовното провеждане на видовете инструктаж по безопасност и хигиена на труда и противопожарна охрана.

Педагогически персонал

Чл. 23. Учителите носят отговорност за опазване на физическото и психическото здраве и живота на учениците по време на учебните занятия.

Чл. 24. Учителите носят отговорност за опазване на физическото и психическото здраве и живота на учениците по време организирани дейности извън училището – разходки, излети на открити, посещения на театри и др. развлекателни дейности, екскурзии, организиране на летен и зимен отдих и др.

Чл. 25. Учителите са задължени да познават и да спазват правилата за безопасно обучение, възпитание и труд.

Чл. 26. (1) Учителите на отделните паралелки :

1. следят непрекъснато за здравословното състояние на учениците;
2. контролират спазването на здравно-хигиенните норми и изисквания;
3. в игровата и учебната дейност учителите и възпитателите използват безопасни и безвредни помагала и учебно-технически средства;
4. запознават учениците с правилата за безопасност при работа с различни материали и предмети;
5. обучават учениците да спазват правилата за безопасност и култура на движението;
6. следят за равнището на шума, хигиената и обмена на свеж въздух в помещенията;
7. носят отговорност за недопускането на материали и вещества, които могат да бъдат

потенциална заплаха за живота и здравето на учениците;

8. осигуряват оптимален надзор при работа на учениците с предмети, които могат да ги наранят – ножици; игли; дребни предмети и други;

(2) Организируют материалната среда в класа по безопасен и незастрашаващ здравето и живота на учениците начин.

1. контролират позиционирането на саксии в класната стая и засаждането им с неотровни растителни видове;

2. организират и контролират безопасни физически занимания;

3. следят за изправността на физкултурните съоръжения на двора и във физкултурния салон;

4. незабавно сигнализируют директора за нарушена цялост на мебели и съоръжения за незабавното им привеждане в безопасен за учениците вид;

5. стриктно следят за недопускане сред учениците, упойващи вещества/лекарства или предмети, застрашаващи живота и здравето.

Чл. 27. (1) Учителите осигуряват пряк контрол в класа и не оставят учениците без надзор по какъвто и да е повод.

(2) В случай че неотложна причина налага напускане на класа за кратък период от време, учителите са задължени да осведомят директора на училището или дежурния учител, които да осигурят контрола и отговорността за децата.

Чл. 28. Учителите по музика носят отговорност за спазването на хигиенните норми в стаите, в които се провеждат учебни часове по музика:

1. осигуряването на приток на свеж въздух по време на музикалните дейности;

2. организирането на материална среда, незастрашаваща здравето и живота на учениците;

3. използването на музикални инструменти, съобразени с хигиенните изисквания и подходящи за възрастта;

4. поддържане на хигиената на музикалния кабинет в норма.

Чл. 29. Учителят по химия и опазване на околната среда носи отговорност за провеждане на учебните часове, съгласно Приложение № 1

Чл. 30. Учителят по физика и астрономия носи отговорност за провеждане на учебните часове, съгласно Приложение № 2.

Чл. 31. Учителят по информационни технологии носи отговорност за провеждане на учебните часове, съгласно Приложение № 3.

Чл. 32. Учителят по технологии и предприемачество, домашна техника и икономика и технологии носи отговорност за провеждане на учебните часове, съгласно Приложение № 4.

Чл. 33. Учителите по ФВС носят отговорност за провеждане на учебните часове, съгласно Приложение № 5.

Чл. 34. Учителите носят отговорност за живота и здравето на учениците по време на организирани празници и/или други сценични изяви на учениците.

Чл. 35. Класните ръководители, както и ръководителите на други допълнителни дейности:

1. спазват изискванията, регламентирани в Приложение № 6

2. извеждат учениците извън пределите на училището само с предварително разрешение от директора и обсъден маршрут;

3. изискват писмено информирано съгласие от родителите при напускането на учениците за участие в дейности извън училището;

4. носят отговорност за живота и здравето на учениците по време на дейности извън

училището;

5. не допускат прояви на агресия и насилие по отношение на учениците и между учениците.

Чл. 36. Класните ръководители, както и ръководителите на други допълнителни дейности не допускат деца без надзор в близост до електрически уреди и съоръжения (камини и печки с твърдо гориво).

Непедагогически персонал

Задължения на медицинското лице

Чл. 37. (1) Медицинската сестра организира работата по здравеопазването и контролира спазването на санитарния минимум.

(2) Медицинската сестра консултира и контролира помощния персонал за спазване на концентрациите на дезинфекционните разтвори съгласно изискванията на РЗИ и правилното съхранение на хигиенните материали.

(3) При възникване на инфекциозно заболяване извършва необходимите профилактични мероприятия и предприема мерки за опазване на останалите деца от училището.

(4) Провежда здравно-профилактични мероприятия, приема и отчита медицинските бележки за отсъствията на ученици по болест.

(5) Отговаря за своевременното зареждане на спешния шкаф с необходимия инструментариум, лекарствени и превързочни средства и съхраняването им на недостъпно място.

(6) Оказва първа долекарска помощ и се свързва с родителите и личния лекар.

Задължения на помощно-обслужващия персонал

Чл. 38. Лицата от помощния персонал заедно с учителите полагат грижа и съдействат с проява на отговорно отношение за опазване живота и здравето на учениците.

Чл. 39. Лицата от помощния персонал на училището носят отговорност за недопускане повредени/ с нарушена цялост врати прозорци, мебели, спортни съоръжения, битова техника, отоплителни уреди и т.н., които могат да бъдат опасни за живота и здравето на учениците.

Родители

Чл. 40. (1) Родителите са длъжни:

1. да спазват правилата за безопасност на възпитание, обучение и труд в училището;
2. да не ползват под никакъв предлог действия, които ще нарушат създадената организация за безопасност в училището;
3. да спазват стриктно указанията на работещите в училището при възникнала необходимост.

(2) Родителите, като пълноправни партньори в отглеждането и възпитанието на децата, носят отговорност за:

1. за стриктно спазване на вътрешните правила за осигуряване условия за безопасно възпитание и обучение на учениците;
2. познаването и спазването на основните правила за действие при бедствия, аварии и катастрофи в училището;
3. подпомагането на децата за овладяване достъпни правила за безопасност и поведение при бедствия, аварии и катастрофи.

Ученици

Чл. 41. (1) Учениците имат право на достъпна и съобразена с възрастта им информация за правилата за безопасност.

(2) Учениците участват в организирани форми на обучение, отнасящи се до:

1. безопасност на движението по пътя;
2. безопасно поведение при бедствия, аварии и катастрофи;
3. правила за безопасни игри и предпазване от нараняване при други дейности: физически занимания, трудово-конструктивна дейност; достъпни трудови и битови дейности;
4. овладяване на правила за общуване без прояви на насилие и агресия.

(3) Учениците се запознават с достъпни за възрастта си правила по създаване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд.

(4) Задължително през летния и зимния сезон да се провеждат инструктажи за безопасност при движение и игра в двора и извън училището при различни прояви на туризъм.

(5) Учениците участват активно в проиграването на плана за евакуация при евентуален пожар, бедствия и аварии. След проиграване на плана, ЗАС изготвя писмен отчет за начина на провеждане и времето за евакуация на учениците и персонала от сградата, който отчет представя на директора.

(6) Включването на учениците в дейностите по защита при пожар, бедствие и катастрофа се осъществява чрез:

1. Осигуряване на подходящо обучение за изучаване на най-вероятните екстремни ситуации, техните особености и различни последствия.
2. Изграждането на умения и навици, и формиране на поведенческа психология за защита и самозащита при екстремни ситуации.
3. Участие в тренингови занимания за придобиване на практически умения и нагласи за оказване на първа помощ.

(7) Учениците задължително се осигуряват с предпазни средства при изпълнение на режимни моменти, свързани с обучение и практика по безопасност на движението, пожар и др. аварии и катастрофи (напр. маски за еднократна употреба).

Чл. 42. Участието в организирани учебни дейности за усвояване на поведение за действие при бедствия, аварии и катастрофи, като и спазването на създадената организацията, ред и дисциплина по време на заниманията е задължение на всеки участник в педагогическия процес.

Раздел III

Условия, изисквания и правила за безопасно и здравословно провеждане на възпитанието, обучението и трудовата дейност в училището

Чл. 43. Условия на сградата и хигиенни и здравословни изисквания:

1. Конструкцията на сградата на ОУ „ Христо Ботев“ с. Ръжево Конаре е специално проектирана и построена в съответствие с дейностите, извършващи се в нея.
2. Подовете на всички помещения в сградата са покрити с ламиниран паркет и с балатума, не са хлъзгави и няма неравности.
3. Таваните и стените са изработени от материали, които не отделят вредни за учениците емисии.
4. Коридорите са с мозайка.

---

5. В помещенията има условия за приоритетно естествено осветление. В случаите, когато то не е достатъчно се използва смесено или само изкуствено осветление през зимния сезон – след 17 часа.

6. Вратите и аварийните изходи се отварят отвътре навън, безпрепятствено.

7. Електрическата инсталация е съответстваща на спецификата на експлоатацията на сградата.

8. Електрическото табло е поставено на безопасно, недостъпно за учениците място.

9. ВиК инсталацията е съответстваща на осъществяваната дейност и поддържана в изправност.

10. Училището се отоплява с локално парно.

Чл. 44. Отговорност за състоянието и поддържането в изправност на ел. инсталацията и ВиК инсталацията носи огнярът. Контрол по изпълнението се осъществява от директора и главния учител.

Чл. 45. (1) Общи изисквания за безопасност на съоръженията, уредите и пособията за игра и отдих.

1. Конструкция:

За поддържане, монтиране, ремонт и др. да се спазва следното: използване на винтове или болтове, като се избягват пирони; болтовете и винтовете да са скрити в материала, така че главите им да не се подават навън; дървените конструкции трябва да са сглобени с болтове или друг вид сглобки; носещите части трябва да са осъразмерени така, че да могат да понесат натоварването и на възрастен човек; острите ъгли, отвори и процепи не трябва да са направени така, че дрехи или части на тялото да могат да се закачат или захванат за тях; движещите се части трябва да са изработени така, че да не прищипват или счупват пръстите на учениците; стъпалата да са достатъчно широки (кракът трябва да стъпи целия на стъпалото) и др.

2. Уреди, подходящи за по-големите ученици, да не се използват от по-малките ученици.

3. Материали.

Дървените конструкции да бъдат байцвани, боядисвани и лакирани, за да издържат на атмосферни влияния. Същото се отнася и за металните конструкции – да се галванизират и боядисват периодично на 1-2 години.

4. Закрепване /фундамент:

Уредите за игра и отдих да са сигурно закрепени, за да не се обръщат.

Закрепването на нуждаещите се уреди да се извършва посредством вкопаване на фундамент в земята.

Фундаментът /основата/ трябва да завършва 20 см под нивото на терена.

(2) Поддръжка на двора и дворните съоръжения:

1. Поддръжката и ремонтът на съоръженията, уредите и пособията за игра и отдих (пейки, масички и др.) за предотвратяването на нещастни случаи и злополуки включва:

- често затягане на винтовете, тъй като се развиват по време на употреба;
- изтрити и изхабени части веднага да се подменят;
- основата на уредите постоянно да се почиства от камъни и др. опасни предмети;
- пясъкът под уредите да се допълва при необходимост;
- да се сменят протрити и раздърпани въжета / баскетболен и волейболен екип, мрежа за кошове, /;
- ръждясалите части да се подменят или евентуално да се третираат против ръжда;
- да няма стърчащи остриета или глави на пирони;

- по време на работата по поддръжката и ремонта на уредите да не се допускат ученици в близост. Да се пазят учениците от инструментите, пироните и др.;

- преди употребата на съоръжения, уреди и пособия за игра и отдих от учениците да се тестват от възрастните / учители и работници/.

(3) Саморъчна направа на съоръжения, уреди и пособия за игра и отдих не е препоръчително, предвид условията за сигурност и безопасност.

Чл. 46. За поддръжката на оградата, тревните площи и съоръженията в изправност отговоря огнярът. Дейността на огнярът се подпомага и контролира от ЗАС и директор.

Чл. 47. Обезпаразитяването на тревните площи е отговорност на директора.

Чл. 48. Общи изисквания:

(1) При провеждане на възпитателната, учебната, игрова и трудова дейност в училището се спазват установените в страната единни правила, норми и условия по отношение на:

1. съоръжения, уреди, материали, вещества, предоставени за ползване;

2. шум, чистота на въздуха, осветеност и лъчение;

- микроклимат – температура и влажност на въздуха;

- работно облекло, предпазни средства;

- медикаменти за долекарска помощ;

- пренасяне на товари;

- организирано придвижване на ученици и персонал като пътници в транспортни средства и като пешеходци.

(2) За осигуряване на безопасни условия се спазват установените в Република България правила:

1. ремонт, монтаж и демонтаж на машини и апарати;

2. ремонт на ел.инсталация, ВиК инсталации;

3. строително-монтажни дейности на сградата и в двора.

Чл. 49. В началото на всяка учебна година комисия в състав:

Председател : Калоян Георгиев Георгиев - учител

Член: Иван Александров Гълъбов- учител

проверява състоянието на всички видове инсталации, машини, съоръжения, пожарогасители, отоплителни уреди и готовността им за започване на учебни занимания и съставя протокол, който се предава на директора.

Чл. 50. В края на всяка учебна година комисия в състав, определена със заповед на директора на училището проверява състоянието на сградата и всички съоръжения, физкултурни пособия, апарати, учебно-технически средства, осветителни и отоплителни инсталации. За резултатите от проверка се съставя протокол в който се включват предложения за ремонт или бракуване и/или мерки за подобряване на материалната среда и оптимизиране на условията за безопасност.

Раздел IV

Изисквания към съоръжения и работни места за безопасна работа

Чл. 51. Работата с електрическите инсталации и електрическия ток трябва да се извършва в съответствие с изискванията на Правилника за устройството на електрическите уреди и Правилника за безопасността на труда при експлоатация на електрическите уреди и съоръжения, като се спазват следните правила:

---

1. конструкцията, видът на изпълнението, начинът на монтажа и класата на използваните машини, апарати, уредби, кабели, проводници и други електрически съоръжения трябва да отговарят на номиналното напрежение на мрежата, на условията в обкръжаващата ги среда и на изискванията на споменатите правилници и стандарти;

2. използваните в електрическите уредби съоръжения по своите нормирани, гарантирани и изчислени характеристики трябва да съответстват на работните условия на дадената електрическа уредба;

3. при всяка електрическа уредба трябва да бъде осигурена възможност за лесно разпознаване на частите, отнасящи се до отделните нейни елементи. Схемата да бъде проста и ясна, съоръженията – подходящо разположени и с необходимото оцветяване, надпис, маркировка и сигнализация;

4. тоководещите части на електрическите машини и на инсталациите, намиращи се на достъпна височина, трябва да бъдат сигурно изолирани или оградени;

5. за да не се допусне нещастен случай при евентуално нарушение на изолацията, токопроводните части на електрическите консуматори и съоръжения, които нормално не са под напрежение, трябва да бъдат предпазно занулени или електро-обезопасени по друг начин, против допирно напрежение;

6. състоянието на изолацията и сигурността на електро-обезопасяването трябва да бъдат проверявани най-малко 2 пъти през годината;

7. експлоатацията на подвижни електроконсуматори за напрежение над 42 волта, които не са с двойна изолация на корпуса, се допускат само ако се захранват чрез контакти и щепсел тип „шоко“ или са осигурени против допирно напрежение с помощта на автоматично изключващо устройство;

8. прокарването на електрически проводници от силови и съобщителни инсталации в една и съща тръба е забранено;

9. всички електрически табла – главни, разпределителни и пускови, трябва да бъдат изключвани.

Раздел V

Противопожарна охрана

Чл. 52. Създаване на условия за недопускане на пожари

(1) Противопожарни изисквания към помещенията:

1. На територията и в помещенията на училището трябва да се поддържа чистота. Всички горими отпадъци и смет да се изнасят своевременно на определените за целта места.

2. Към всички помещения и съоръжения по всяко време трябва да бъде осигурен свободен достъп.

3. Пътищата, подходите и входовете към помещенията и съоръженията трябва да бъдат винаги в изправност, свободни от всякакви материали, а през зимата – почиствани от снега.

4. Евакуационните изходи трябва да бъдат устроени и поддържани съобразно изискванията на противопожарните строително – технически норми и винаги свободни от всякакви материали, с оглед винаги да могат да се отворят.

5. При необходимост се допуска да бъдат заключвани, като за изправността на заключващото съоръжение отговаря домакинът. За осигуряване на бързо отключване при директора се съхраняват комплект ключове за евакуационните врати. Място на съхранение е известно на всички от персонала.

---

(2) Противопожарни изисквания при провеждане на масови мероприятия – тържества, развлекателни дейности за децата, квалификационни дейности за възрастни и други.

1. Организаторите на мероприятиято преди започването му щателно трябва да проверят помещението, запасните изходи и осигурителните средства за гасене.

2. През време на провеждане на мероприятиято учениците са под надзора на дежурен учител, инструктиран за правилата на противопожарна охрана и за правилата за евакуация на учениците в случай на пожар.

3. При провеждане на масови мероприятия е забранено:

- произвеждането на светлинни ефекти с използване на химически вещества, които могат да причинят пожар;

- да се загасява напълно светлината в помещението;

- да се обличат учениците с костюми, непропити с огнезащитни състави.

4. При провеждане на новогодишни тържества е забранено:

- поставянето на елхата на разстояние по-малко от 1м от стената;

- поставяне на елхата в положение, затрудняващо излизането от помещението;

- украсяването на елхата с играчки и памук, непропити с огненозапалителни състави;

- използването на свещи, бенгалски огън и други подобни запалителни материали.

Чл. 53. Контрол по изпълнението осъществява директорът.

Раздел VI

Дейност в случай на пожар, авария или природно бедствие

Чл. 54. (1) Със заповед на директора в началото на учебната година се определя Комисия за координиране на дейността по осигуряване на пожарната безопасност.

(2) Комисията има следните задължения:

1. Изработва правила /инструкции за противопожарна безопасност на територията на училището – сграда, двор и прилежащи участъци;

2. Изработва план за действие на персонала при ликвидиране на пожар, различни аварии и др., като осигурява пожарна безопасност при капитални и текущи ремонти, реконструкция на помещения, замяна на оборудване и др.

3. Планът включва:

• план за действието на персонала по евакуацията на учениците при възникване на пожар;

• противопожарно ядро /нещатен щаб/ за ръководство на действията на персонала при ликвидиране на пожар /председател и членове/;

• евакуационна схема за разположението на помещенията и пътищата за евакуация при пожар.

4. Евакуационната схема включва: схема за цялата сграда на училището; схема за всеки етаж. Схемите се поставят на видно място на съответния етаж и вход.

5. В плана за действието на персонала по евакуация на децата при пожар се посочват поименно всички длъжностни лица, които ще вземат участие в евакуацията и точните действия, които следва да извършат: изходите, през които следва да изведат учениците /обозначени са на евакуационната схема/ и местата, където ще ги настанят.

6. Създава досие, съдържащо документи по противопожарна охрана, което да се съхранява при директора.

7. Два пъти през учебната година организира практическо разиграване на плана за ликвидиране на пожари, аварии и бедствия, както и за евакуация на ученици и възрастни.

-
8. Организиране на противопожарната подготовка на персонала и инструктажа му.
  9. Осигуряване на пожарна безопасност по време на почивните и празнични дни.
  10. Поддържане и проверка на пожарогасителните инсталации, уреди, средства и съоръжения.
  11. Сформиране на група за ръководство на действията на персонала при ликвидиране на пожари и аварии.
  12. Констатиране на повреди, изтекъл срок за годност и други нередности, свързани с пожарогасителна техника, нарушения на персонала на пожарната безопасност и др.
  13. Информират навременно директора за констатациите си.
  14. Извършват други дейности, свързани с изискванията и препоръки на органите на службата за пожарна и аварийна безопасност.

Раздел VII

Работно облекло и лични предпазни средства

Чл. 55. (1) Директорът утвърждават списъка на професиите, длъжностите и работните места, при които се изисква от работниците и служителите да ползват специално работно облекло и лични предпазни средства с тяхното наименование, вид, модел, материал и срок за износване.

(2) Списъците по ал. 1 се съставят съобразно общите нормативи за специалните работни облекла и личните предпазни средства, давани за работа при вредности и опасности.

(3) Списъците по ал. 1 се обявяват пред работниците и служителите.

(4) Списъците се изменят и допълват по реда на установяването им.

Чл. 56. Специалното работно облекло и личните предпазни средства се предоставят и зачисляват на работника или служителя в деня на постъпването на работа. Срокът за износване започва да тече от деня на зачисляването им.

Чл. 57. (1) Специалното работно облекло и личните предпазни средства са инвентар на училището и се отчитат като стоково-материални ценности.

(2) Специалното работно облекло и личните предпазни средства след получаването им от работниците и служители се изписват в издръжката на образователната институция. За облеклото и обувките се води и извън-счетоводна оперативна отчетност за срока на подмянето.

(3) Специалното работно облекло и личните предпазни средства се предоставят на работниците или служителите при извършване на работи, за които се изисква тяхното използване.

Чл. 58. (1) Компенсация в пари за неосигурено или несвоевременно предоставено специално работно облекло и лични предпазни средства не се допуска.

(2) Замянето на определените специални работни облекла и лични предпазни средства с други, които нямат същите качества, не се допуска.

Чл. 59. Специалното работно облекло след изтичане на срока за износване не подлежи на връщане.

Чл. 60. (1) Загубено, унищожено или повредено специално работно облекло и лични предпазни средства преди изтичане на срока за износване не по вина на работника или служителя, което се установява с протокол на работодателя, се подменят с нови.

(2) Когато специалното работно облекло и личните предпазни средства са загубени или унищожени по вина на работника или служителя, работодателят го снабдява с нови и търси

имуществена отговорност за остатъчната стойност до срока на износване съгласно Кодекса на труда.

Чл. 61. Работодателят осигурява необходимите гардероби, шкафове или подходящи помещения за съхранение на личното и специалното работно облекло и личните предпазни средства на работниците и служителите.

Чл. 62. Новопостъпващите работници и служители и тези, които ще ползват нови видове специално работно облекло и лични предпазни средства, се обучават от работодателя за правилното им използване, съхранение, и начините за проверяване на тяхната изправност.

Чл. 63. (1) Почистването, изпирането, дезинфекцирането на специално работно облекло и лични предпазни средства се организира от директора на училището или определено от него лице и е за сметка на училището.

(2) Когато работник или служител се разболее от инфекциозна болест, ползваните от него специално работно облекло и лични предпазни средства, както и помещението или личният му шкаф се дезинфекцират от съответния здравен орган за сметка на училището.

(3) При поддържането и почистването на специалното работно облекло и лични предпазни средства се осигурява запазването на техните защитни качества.

Чл. 64. Директорът осигурява периодични проверки за качествата на специалното работно облекло и личните предпазни средства, съгласно установените срокове в правилниците по безопасността на труда, БДС и указанията на производителя. За резултатите от извършените проверки се съставя протокол с указание на срока за извършване на следващата проверка, а на предпазните се поставя знак докога са годни.

Чл. 65. В зависимост от условията на работа специалното работно облекло и личните предпазни средства се използват:

1. постоянно, когато вредностите и опасностите действат непрекъснато в работната среда;
2. периодично, когато вредностите и опасностите възникват само при някои видове работи, при определени условия на работа, сезонно или през дълги периоди от време;
3. аварийно, при възникване на аварии.

Чл. 66. (1) Мястото за съхраняване на специалното работно облекло и личните предпазни средства, които ще се използват аварийно, се определя от директора със заповед съобразно действащата нормативна уредба.

(2) Директорът осигурява резерв от специално работно облекло и лични предпазни средства, необходими за гарантиране на безопасното осъществяване на трудовата дейност.

Чл. 67. При откриване на неизправности по специалното работно облекло и личните предпазни средства работниците и служителите са длъжни незабавно да уведомят работодателя.

Чл. 68. (1) При прекратяване на трудовото правоотношение от работника или служителя или при преминаване на работа, за която не се предвижда използване на специално работно облекло и лични предпазни средства, работникът или служителят ги връща, ако срокът им на използване не е изтекъл.

(2) В случаите на ал. 1 работникът или служителят може да задържи специалното работно облекло и личните предпазни средства, като заплати стойността до срока на износването му.

Чл. 69. (1) При прекратяване на трудовото правоотношение от работодателя без виновно поведение на работника или служителя специалното работно облекло не се връща и не се заплаща за недоизносената му част.

(2) В останалите случаи на прекратяване на трудовото правоотношение работниците и служителите могат да задържат облеклото и обувките, като заплатят стойността за срока на

доизносването им.

Раздел VIII

Документация за дейностите, осигуряващи здравословни и безопасни условия на възпитание, обучение и труд

Чл. 70. В училището се води задължително следната документация:

1. Ревизионна книга за препоръки и предписания на контролните органи, заверена в Инспекция по труда.
2. Книга за начален инструктаж и инструктаж на работното място с приложения към нея програма за инструктажа и инструкции за безопасна работа.
3. Книга за периодичен инструктаж.
4. Служебна бележка за проведен начален инструктаж.
5. Регистър за трудови злополуки.

Чл. 71. Книгите се номерират, прошнуроват, подписват от директора и подпечатват с печата на училището.

Чл. 72. Инструктажите се провеждат по време на работа и се документират в книгата за инструктаж.

Чл. 73. Разработени специфични правила и инструкции за безопасна работа се поставят на работните места на съответните работещите.

Чл. 74. Изработени забранителни, предупредителни и информационни знаци се поставят за обозначаване и маркиране на опасните зони по работните места, занимални, коридори, двор и др.

Раздел IX

Инструктажи – видове и изисквания за организиране

Чл. 75. (1) Начален инструктаж.

1. Провежда се от длъжностно лице, определено със заповед на директора на училището или от самия него..

2. Целта на началния инструктаж е лицата /възрастни или ученици/, които постъпват по един или друг повод в училището да бъдат запознати с основните правила и изисквания за безопасност, хигиена на труда и противопожарна охрана на територията на училището, вида и характера на извършваната дейност и възможните рискове, както и с изискванията към тяхното поведение с оглед запазването на здравето и живота им.

3. Началният инструктаж се провежда индивидуално или групово в деня на постъпването в училището.

4. Продължителността на инструктажа се определя в зависимост от степента на риска и характера на работата.

5. За новопостъпилите ученици първоначален инструктаж се провежда с родителите. Този инструктаж е съпътстван от обиколка на училището с участието на ученика.

6. Началният инструктаж с работещите се провежда по предварително изготвена програма, включваща:

6.1. Въпроси от общ характер: запознаване с характера на работата, съществуващите опасности в училището и двора – машини, съоръжения, наличие на вредни за здравето фактори на работната среда и трудовия процес; установен ред в района на училището и на

работните места; разяснения за причините и характера на най-често допускани грешки и нарушения; основни положения и ред за регистриране на трудовите злополуки, примери за допускани грешки и нарушения; основни положения и ред за регистриране на трудовите злополуки и професионални заболявания; запознаване със специфичните опасности и рискове за здравето, свързани с конкретните технологии и употребяваните материали, с начините и средствата за предпазване; лични и колективни предпазни средства, специално работно облекло – значение и начин на използване и съхранение; общи правила за оказване на долекарска помощ при злополуки и отравяния; безопасност на движението в училището; запознаване с аварийни и др. планове;

6.2. Въпроси, свързани с изпълнението на съответната дейност или професия: конкретни правила и инструкции за безопасност на възпитание, обучение и труд, отнасящи се до помещенията, производствата, дейностите, технологиите и технологичните процеси, работните места, машините, механизмите, инструментите, електросъоръженията и др., с които ще се работи; опасните работни места, свързани с високо равнище на риск – възможни аварии, повреди и усложнения, които могат да възникнат; енергийни уредби и съоръжения в училището и двора, и общи изисквания за безопасната им експлоатация; съществуващи опасности и рискове за здравето, тяхното непосредствено и отдалечено въздействие; използвани знаци и сигнали за безопасност и противопожарна охрана, и изисквания за съответстващо специфичното поведение на работещите; пожарна и взривна опасност на работните места в сградата и двора, противопожарни мерки които трябва да се спазват, както и работата с уредите, съоръженията и инсталациите за известяване и гасене на пожари и начините им на използване; съхраняване на опасни за живота и здравето вещества, начин на безопасна работа с тях и мерките, които трябва да бъдат предприети при разливане и разпиляване; конкретни забранителни разпоредби, действащи в училището и други специфични правила и изисквания.

6.3. Директорът на училището издава служебна бележка, която остава на съхранение в личното досие на служителя или работника.

(2) Инструктаж на работното място:

1. Провежда се от директора на училището.

2. Инструктажът на работното място е практическо запознаване на възрастния или ученика с конкретните изисквания за безопасно изпълнение на трудовата и друга дейност и се провежда на работното място, преди да му бъде възложена самостоятелна работа.

3. При констатирана необходимост, инструктажът се допълва с обучение за безопасни методи на работа.

4. Инструктажът и обучението на работното място се провеждат на основата на действащите правила, норми и изисквания, и утвърдените от работодателя правила и инструкции за безопасна работа, като тематиката и продължителността им се съобразяват и с други изисквания, регламентирани в специфичните за дадена дейност или вид работа нормативни актове.

5. Инструктажът приключва след като инструктираният, разрешаващ самостоятелната работа се убеди, че работещият познава правилата за безопасен и здравословен труд за извършваната от него дейност.

6. Допускането на инструктирания до самостоятелна работа се удостоверява с личния му подпис и с подписа на инструктирания – в книгата за инструктажи.

(3) Периодичен инструктаж:

1. Периодичният инструктаж има за цел да поддържа и допълва знанията на ученици и

работещи в училището по безопасни условия на възпитание, обучение и труд.

2. Този инструктаж се провежда не по-рядко от един път на три месеца за непедagogическия персонал, а за педагогическия и учениците – по три пъти през учебната година.

3. Първият инструктаж се организира със започването на учебната година, втори – след приключването на Коледната ваканция и трети – преди лятната ваканция.

4. Периодичният инструктаж има за цел припомнянето на правилата, нормите и изискванията по безопасни условия на работното място.

5. Периодичният инструктаж се организира и провежда се от длъжностни лица, като тематиката се определя в зависимост от характера на работа и условията на труд.

6. Периодичният инструктаж се провежда индивидуално или групово в зависимост от изпълняваната дейност.

7. На отсъстващите лица инструктажа се провежда в деня на завръщането им на училище или на работа.

8. Класните ръководители провеждат този инструктаж с учениците от поверения им клас.

9. Инструктажът се регистрира в Книгата за инструктаж.

(4) Извънреден инструктаж:

1. Извънреден инструктаж се провежда след всяка злополука /смъртна, аварийна и трудова/, пожар и природно бедствие, промишлена авария, при констатирани нарушения на нормите и изискванията на безопасността, хигиената на труда и противопожарната охрана и по нареждане на контролен орган.

2. Тематиката на инструктажа се определя в зависимост от причината, която е наложила неговото провеждане.

3. По преценка на директора при организиране на ремонтни или други дейности с участие на работници и служители с различни професии и квалификации, както и при работи, изискващи специфични мерки за безопасност и противопожарна охрана, преди започване на изпълнението на задачите на работещите, се провежда извънреден инструктаж.

4. Такъв инструктаж се провежда с работещи и ученици, отсъствали от училище повече от 45 дни, независимо от причините, преди да започнат преките си задължения.

5. Извънреден инструктаж се провежда и при промяна на технологичен процес, при въвеждане на нови машини и съоръжения, при промяна на работното място и организацията на работа.

Чл. 76. Директорът, с писмена заповед, създава организация за цялостното провеждане на видовете инструктажи, техния обхват, продължителност за период от една учебна година.

Чл. 77. Инструктажите за осигуряване на безопасни условия за възпитание, обучение и труд се провеждат от учители, определени със заповед на директора.

Чл. 78. Документирането на проведените видове инструктаж в книгата за инструктажи е задължително.

Чл. 79. Не се допускат на работа лица, които не са инструктирани.

Чл. 80. Контролът по спазването на изискванията за организацията, реда и условията за провеждане и документиране на видове инструктажи се осъществява от директора.

Раздел X

Пропускателен режим в училището

Чл. 81. Правила за осигуряване на пропускателен режим в училището са уредени в

Правилник за пропускателния режим, утвърден със заповед на директора на училището.

Чл. 82. Правила за работа със СОТ /сигнално-охранителна техника/:

1. Изискванията за включване на сигнално-охранителната система са:
  - всички врати и прозорци на класни стаи и административни помещения трябва да бъдат добре затворени;
  - входната врата трябва да бъде също добре затворена.
2. Отговорниците за заключване на сградите нямат право да преотстъпват самоволно поверените им данни и правомощия.
3. При смяна на отговорниците се сменя и използвания код за издаване и приемане на обекта.

Раздел XI

Долекарска помощ

Чл. 83. Работниците и служителите се задължават да спазват правилата за оказване на първа долекарска помощ при увреждане здравето на хората при трудовата им дейност, утвърдени от министъра на здравеопазването и Министерство на труда и социалните грижи.

Чл. 84. При изпадане на ученици в гърч да се запази спокойствие, да се постави ученикът далеч от остри и горещи предмети, да се разхлаби пристягащите дрехи, да се постави тялото в странично положение и се извика медицинско лице. Да не се правят опити за ограничаване на гърчавите движения и свестяване (пръскане с вода, изкуствено дишане), които влошават състоянието на ученика, да се изнесе на свеж въздух пострадалият и да не се дават течности и вода през устата.

Чл. 85. При настъпване на алергичен шок, колапс, медицинското лице да предприеме необходимите мерки.

Чл. 86. При травматизъм да се направи компресивна превръзка, при счупване на крайник или открита фрактура да не се предприема нищо. При внезапно падане пострадалият се оставя на мястото на произшествието до идването на медицински специалист.

Чл. 87. При повръщане да не се дават вода или течности през устата.

Чл. 88. При удар от ел. ток да се освободи пострадалият от проводника при сигурни предпазни мерки – с дървен предмет. Пострадалият да се постави на пода с обърната настрани глава без възглавници и да се започне външен сърдечен масаж, след което вдишване в уста или уста в нос. Да се повика специализирана реанимационна линейка.

Раздел XII

Трудови злополуки

Чл. 89. За трудови злополуки се считат всички травматични увреждания, станали по време и във връзка с извършваната работа, както и всяко увреждане на здравословното състояние, настъпило в резултат на изпълняваните трудови задължения.

Чл. 90. Регистрират се всички трудови злополуки, които са станали с работници или служители и са предизвикали загубване на работоспособност за един или повече дни.

Чл. 91. За всяка трудова злополука самият пострадалият или най-близкият свидетел незабавно уведомява директора.

Чл. 92. Трудовата злополука се установява от директора с акт в тридневен срок, считано от деня на злополуката, а професионалното заболяване – в тридневен срок от неговото

констатиране от съответните здравни органи.

Чл. 93. Директорът организира регистрирането, отчитането и анализирането на трудовите злополуки и професионалните заболявания по установения ред.

Чл. 94. Директорът незабавно уведомява общинска администрация, РИО, регионалната инспекция по труда, органите на МВР, съответната прокуратура, Гражданска защита.

Допълнителни разпоредби

Чл. 95. Отговорност за изпълнението на Правилника носи директорът на училището и съответните длъжностни лица, чийто конкретни задължения са разпределени със съответна заповед на директора.

Чл. 96. Правилникът се утвърждава със заповед на директора.

Чл. 97. Забранява се изпълнението на заповеди и нареждания, противоречащи на този правилник.

Чл. 98. При сключване на договори с други организации за провеждане на друг вид дейности следва да се предвидят мерки за осигуряване на безопасни условия на обучение и труд.

Чл. 99. На работните места на лицата с трудови договори, местата за обучение, машини, съоръжения и кабинети се поставят на видно място изготвените инструкции за безопасна работа.

Чл. 100. На работните места, където съществуват опасности, които не могат да бъдат отстранени чрез технически средства за колективна защита или други методи, да се поставят знаци и сигнали – съгласно Наредба № 4 за знаците и сигналите за безопасност на труда и противопожарна охрана.

Преходни и заключителни разпоредби

1. Настоящият правилник се излага на общодостъпно място в училището.
2. С Правилника се запознават педагогическият, непедagogическият персонал и родителите.
4. Длъжностно лице за координиране и контрол на дейностите, регламентирани в ПБУВОТ се определя в началото на всяка учебна година със заповед на директора на училището.
5. Цялостен контрол по спазване на ПБУВОТ се осъществява от директора на ОУ „Христо Ботев” – село Ръжево Конаре, общ. Калояново, обл. Пловдив.

ИНСТРУКЦИЯ ЗА БЕЗОПАСНА РАБОТА В КАБИНЕТА ПО ХИМИЯ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

I. Общи положения

1. Тази инструкция урежда основните положения във връзка с:
  - организацията на работа в кабинета по химия;
  - задълженията на педагогическия персонал;
  - правата и задълженията на учениците, свързани с работата в кабинета по химия.
2. Инструкцията се издава, за да се осигури изпълнение на Правилника за осигуряване на безопасни условия на възпитание и труд и на нормативните актове в областта на безопасността на труда.

II. Изисквания към кабинета по химия

1. В кабинета (лабораторията) по химия е необходимо да се осигурят:
  - противопожарни средства и медикаменти;
  - приспособления за промиване на очите от капки киселина, основа и др.;
  - аптечка за първа помощ по преценка на училищния лекар.
2. Кабинетът трябва да разполага с необходимото резервно осветление.
3. Осветлението се осигурява от независим източник.
4. Изискванията за съхранение на химичните вещества са следните:
  - нормите за допустимото количество опасни за живота и здравето вещества за съхранение следва да са съобразени с кубатурата на хранилището;
  - лесно запалимите материали се съхраняват в металически шкафове;
  - достъп до хранилището може да има само учителят по химия;
  - в хранилището за съхраняване на киселините и основите е забранено да се консумират хранителни продукти и да се пие вода. В тях не се допускат външни лица;
  - на входа на хранилището се поставят табели „Вход – забранен“, или „Лесно запалителни течности“;
  - химичните реактиви се съхраняват в метален шкаф, който се заключва;
  - всички реактиви следва да се съхраняват в пластмасови, стъклени или керамични съдове, затварящи се плътно. На съдовете трябва да са залепени етикети с названието и концентрацията на веществото;
  - на отровните вещества се поставя надпис „отрова“, а на горящите – „огнеопасно“;
  - химически активните метали като натрий, калий и калций трябва да се съхраняват в добре уплътнени стъклени шишета. При счупване на шишетата те взаимодействат с водата, ако подът е мокър, отделяйки топлина и запалими или взривоопасни газове. Някои катализатори на полимеризацията, такива като алуминиеви съединения от класа на алкилите, реагират и силно горят при контакт с вода;
  - вземането на алкалните метали, както и техните оксиди и хидроксиди, да се

извършва с пластмасови лъжички или пинсети с пластмасови краища;

– задължително е киселините, основите и другите реактиви да се съхраняват отделно;

– съхраняването на киселините и основите трябва да се извършва само в оригинална опаковка, в изправни и здрави съдове, добре и сигурно затворени и с етикети за съдържанието им;

– забранява се откритото съхраняване на лакоматериали, тяхното разливане по подове, допускането им в близост до горящи печки и нагревателни тела, паленето на печки с тях, допускането на пушене, палене на огън и парцали, шмиргелене, заваряване, ползване на инструменти, които образуват искри, открити лампи и др. поради голяма опасност от взривяване, възпламеняване и запалване на лесно запалителните течности, които могат да причинят пожари и тежко и съдбоносно обгаряне на учителя и учениците;

– не се допуска изсипването на запалими течности и киселини в шишета, кожуси и др. съдове, оставянето им по маси, столове, прозорци и други места. При работа с азотна, солна киселина и др. в кабинета е абсолютно задължително ползването на лични предпазни средства, изправни гумени ботуши, гумени ръкавици, гумени престилки, предпазен щит, очила за очите и лицето и вълнен костюм;

– не се допуска на едно място да се съхраняват киселини, основи и др. леснозапалителни течности, като спирт, терпентин, камфор, бои на талаш, стърготини и др., които под действието на азотната киселина могат да се запалят и взривят; противопоказно е на едно място да се съхранява оцетната и другите киселини.

III. Задължения и отговорности на учителя

1. За безопасно провеждане на учебните занятия, учителят е длъжен:

– преди започване на лабораторни занятия да инструктира учениците по безопасните методи на провеждане на предстоящите опити, като обърне вниманието им върху опасните моменти;

– да запознава учениците с възможните последици в случай на неспазване на изискванията за безопасност или работа с неизправни уреди;

– преди започване на занятие свързано с опити, предварително да попълни всичко необходимо в работната тетрадка за инструктаж. Да провери състоянието и да подготви уредите, материалите, приборите, работните места, предпазните средства и всичко друго необходимо за безопасна работа;

– да не допуска провеждане на практическа работа в кабинета от ученици без да са осигурени с лични предпазни средства (когато е необходимо);

– през време на работата в кабинета да наблюдава и следи постоянно за действията на учениците и състоянието на ползваните уреди и материали. При забелязване на неизправности в уредите, незабавно да ги изключва от действие.

IV. Задължения и отговорности на учениците

1. Учениците са задължени с цел безопасно провеждане на учебните часове да спазват следното поведение:

– да влизат и напускат кабинета само с учителя;

-
- не се допуска ученици да работят самостоятелно, без наблюдаването на учителя;
  - провеждането на лабораторни упражнения става само в присъствието на учителя;
  - при възникване на неясноти след започване на работа по опита, учениците са длъжни незабавно да поискат съвет от учителя;
  - всеки ученик поддържа ред и чистота на работното си място, като спазва всички изисквания за техника на безопасност;
  - да са подготвени за провеждане на самостоятелна работа с химикали и лесно запалими течности и киселини;
  - лесно възпламеняващи се течности (етер, бензин, ацетон) по време на провеждане на опити трябва да се поставят далеч от нагреватели, които могат да предизвикат възпламеняването им. Преливането на тези течности трябва да става над специална кювета, като не се допуска разливането им. При работа с такива течности не бива да се пуши, да се пали кибрит или запалка;
  - при разливане на етер, бензин или други лесно запалими течности в лабораторията да се загасят всички нагревателни уреди и спиртни лампи, а помещението да се проветри;
  - не бива да се пали спиртна лампа от друга горяща спиртна лампа. За избягване на взрив не се допуска изгаряне на спирта повече от 2/3 от обема на съда. Спиртните лампи да не се гасят чрез духане, а само с капачките им;
  - не се разрешава бутането, влаченето, обръщането, търкалянето на съдовете с опасни вещества до предназначението им поради опасности от пробиване, изтичане и др.;
  - забранено е пренасянето и преливането на разяждащи и отровни химични вещества;
  - всички остатъци от разтвори на отровните вещества се изхвърлят или унищожават на места, посочени от учителя по време на опитите;
  - забранява се директното изхвърляне в канализацията на отработените разтвори, отрови, запалителни и разяждащи вещества;
  - събраните отработени вещества се събират в съдове и след неутрализацията им се изливат в канализацията.

2. При работа с химични веществата са приложими следните забрани за учениците:

- да не се опитват на вкус веществата;
- да не се използват неизмити съдове;
- да не хващат реактивни стъкла и банки с мокри или сапунени ръце;
- да не насочват отворите на епруветките към хора или към собствените си лица;
- да изнасят извън кабинетите химически вещества;
- да се внасят храна и да се хранят в химическите лаборатории;
- да не се пипат с ръце химикалите;
- да не се пипат без разрешение на учителя лабораторните проби и уреди;
- да не работят с концентрирани киселини и разтвори на разяждащи основи;
- да не използват бензин като гориво.

V. Възможни рискове и опасности, при които възникват злополуки

1. За безопасното протичане на учебните часове учениците следва да познават възможните рискове и опасности, при които могат да възникнат злополуки:

– Парите, които се образуват от киселините, са отровни, действат раздразнително на дихателните пътища, затрудняват дишането, разрушават зъбите, роговицата на очите, причиняват конюнктивити и много други.

– Наливането на азотна киселина или смес от азотна и сярна киселина в замърсени и мокри съдове е много опасно, тъй като от отделящата се в голямо количество топлина и образуването на газове може да се пръснат, което да доведе до злополука.

– При обработка на метали с азотна киселина, при разливането ѝ по пода и земята, а също при съхраняването ѝ в открити съдове се отделя в голямо количество жълточервен газ – азотен двуокис, който е силно отровен за човека и може да доведе до смърт. Пределно допустимата концентрация на азотния двуокис е 0.005 % мг/л. Отделя се и водород, който с въздуха образува експлозивни смеси.

– Съдовете с киселина трябва да имат табелка или етикет с четливо обозначение за наименованията на киселините. Същите задължително да се съхраняват в специални складове. Не трябва да се поставят под прякото непосредствено въздействие на слънчеви лъчи и нагрети предмети, тъй като от налягането, което се създава от парите, съдът може да се спуква.

– Когато се налага разреждането на киселини с вода, те се наливат с тънка струя във водата, в никакъв случай обратно, тъй като водата се прегрява до кипене, което може да предизвика изпръскване на киселина, която може да причини изгаряне на учителя и учениците.

– Корозивнодействащи вещества са силните киселини, основи и други вещества, които предизвикват изгаряния или раздразване на кожата, лигавиците или очите или които увреждат болшинството материали. Типични примери са: флуоро-водородна киселина, солна киселина, сярна киселина, азотна киселина, мравчена киселина и хлорна киселина. Такива материали могат да повредят контейнерите, в които се съдържат, и проникнат в атмосферата на помещенията; някои са летливи, а други агресивно реагират с влагата, органични вещества или други химични вещества. Киселинните пари могат да подложат на корозивно действие конструкциони материали и оборудване и да окажат отровно въздействие върху учениците. Такива материали трябва да се съхраняват в прохладни места, но при температура, която е значително по-висока от точката им на замръзване, тъй като веществата, като напр. оцетна киселина, могат да замръзнат при относително висока температура, да разрушат контейнера и да изтекат, когато температурата се вдигне отново над точката на замръзване. Хлорната киселина, освен че е високо корозивна, се явява също така и мощен окислител, който може да предизвика пожар и взрив. Царската вода (Aqui regia) има три опасни свойства:

(1) тя демонстрира корозивнодействащи свойства, дължащи се на солната киселина и азотната киселина;

(2) тя е мощен окислител; и

(3) прилагането на незначително количество топлина води до образуване на нитрозилхлорид, високо токсичен газ.

VI. Предприемане на мерки за безопасност при произшествия и аварии

1. При възникване на аварии и злополуки се предприемат следните мерки за безопасност:

– При падането на киселина, върху която и да е част от тялото е необходимо незабавно поразеното място да се измие продължително с обилна струя вода, след което засегнатото място да се неутрализира с 1 % разтвор от сода бикарбонат или се намазва с алкална мас, вазелин или ланолин по равни части с 1 % натриев бикарбонат.

– При отравяне с пари от разтворители: ацетон, бензин, терпентин, тулуол, алкохоли и други е необходимо следното:

а) Пострадалият незабавно да се изнесе на чист въздух, прави му се изкуствено дишане, ако е необходимо, дава му се чай, кафе.

б) При попадане на боя или разтворители в очите да се промиват.

в) При попадане върху кожата на втвърдители, съдържащи прекиси, пострадалото място да се измие незабавно с етилов спирт, след това с вода и сапун.

г) При попадане в очите на втвърдители, съдържащи прекиси, незабавно да се промият с 2 % разтвор на натриев бикарбонат.

д) При попадане в очите на втвърдители за епоксидна смола незабавно да се промият.

2. Необходимо е в кабинета да има запас от неутрализиращи вещества, в случай на попадане на киселини или основи върху кожата на човека или дрехите.

3. В химическите лаборатории се обзавеждат аптечки с необходимите медикаменти за оказване на помощ при необходимост.

4. При много тежки случаи незабавно се търси лекарска помощ.

5. Средствата за пожароизвестяване трябва да бъдат разположени в или близо до складовите помещения. Всички ученици трябва да бъдат запознати за начините за работа с пожарогасителните средства.

6. Абсолютно необходимо е учителят да следи за физическото и психическото състояние на учениците и при наличие на отклонение от нормалното незабавно да се потърси медицинска помощ.

7. При пожар първо трябва да се изведат бързо учениците от помещението и да се повика помощ.

8. При топлинни изгаряния обгореното място се промива с 1 % разтвор на калиев перманганат, след което се намазва с паста против изгаряния. При заливане с киселини или основи мястото се почиства, като течността се попива леко с мека кърпа, а след това се облива обилно с вода, която се сменя със съответно противоположно действащи разтвори – на натриев хидрогенкарбонат или на разрежена оцетна, лимонена киселина.

9. При изпръскване на киселина в очите се прави бързо промивка с вода, а след това с разреден разтвор на натриев хидрогенкарбонат.

10. При изпръскване на основа в очите се прави бързо промивка с вода, а след това с 3 % разтвор на борна киселина или разреден разтвор на оцетна киселина. При изгаряне с бром мястото се промива с 1 % разтвор на фенол. При отравяне с алкални разтвори на основи и соли на пострадалия се дава да пие 3

% разтвор на оцетна или лимонена киселина, без да се правят опити за предизвикване на повръщане.

При отравяне с киселини на пострадалия се дава да пие 3 % разтвор на натриев хидрогенкарбонат или суспензия от магнезиев оксид или утаен калциев карбонат, без да се правят опити за предизвикване на повръщане.

11. При отравяне със серен диоксид и азотен диоксид след изнасяне на чист въздух на пострадалия се дава да пие прясно мляко с натриев хидрогенкарбонат. При отравяне с основи, медни и живачни съединения у пострадалия се предизвиква повръщане и му се дава вътрешно активен въглен и магнезиев сулфат като очистително средство. При отравяне с хлор или бром се вдишват пари на смес от равни части спирт и 25 % разтвор на амоняк.

12. При изпадане в безсъзнание пострадалият се изнася на чист въздух и му се дава да вдишва амоняк, а при нужда се прави и изкуствено дишане.

ИНСТРУКЦИЯ ЗА БЕЗОПАСНА РАБОТА В КАБИНЕТА ПО ФИЗИКА И АСТРОНОМИЯ

I. Общи положения

1. Тази инструкция урежда основните положения във връзка с:
  - организацията на работа в кабинета по физика и астрономия;
  - задълженията на педагогическия персонал;
  - правата и задълженията на учениците, свързани с работата в кабинета по физика и астрономия.
2. Инструкцията се издава за да се осигури изпълнение на Правилника за осигуряване на безопасни условия на възпитание и труд и на нормативните актове в областта на безопасността на труда.

II. Изисквания към кабинета по физика и астрономия

1. За осигуряване на безопасна среда при провеждане на учебните занятия, кабинета по физика трябва да отговаря на следните изисквания:
  - да бъде сух, равен и с електроизолационен под;
  - осветлението и вентилацията трябва да отговарят на нормативните изисквания;
  - необходимо е да бъдат поставени щори или други средства за затъмняване, необходими при специални опити;
  - задължително е наличието на централно разпределително табло с постоянен, променлив и трифазен ток;
  - да бъдат поставени две мивки, с оглед на възможност за провеждане на опити с турбина, водна помпа и др.;
  - съхраняването на уреди и апаратура, необходима за работата да се извършва в отделно помещение (хранилище), разположено в непосредствена близост до кабинета;
  - електрическата инсталация и всички използвани електроуреди, съоръжения, инсталации, шнурове, контакти и др. трябва да са обезопасени против директен и индиректен допир;
  - между работните места трябва да има достатъчно разстояние, за да могат учениците свободно да разгърнат схемата на своите упражнения, без да си пречат и без да има опасност от докосване на тоководещите части от съседното работно място;
  - да има оборудвана аптечка за оказване на първа медицинска помощ.

III. Права и задължения на учителите и учениците за безопасно провеждане на учебните занятия

1. Учителите са длъжни да запознават учениците със съдържанието на

настоящата инструкция в началото на всеки учебен срок.

2. Учителят поставя инструкцията на специално определено място в кабинета по физика.

3. В началото на учебната година и периодично се провежда начален, съответно периодичен инструктаж на учениците. Всеки проведен инструктаж се регистрира в книгите за инструктаж, което се удостоверява с подписите на учениците.

4. Инструктаж на работното място се провежда в началото на часовете за лабораторни упражнения или други практически занятия. Учителят извършва инструктаж на учениците за безопасна работа, който е съобразен с темата на занятието. Необходимо е да се обясни ясно и подробно същността и начините на осъществяване на предстоящите дейности.

5. За безопасното провеждане на учебните занятия, учителят е длъжен:

- да провежда посочените инструктажи;
- да дава разяснения на учениците и по време на занятието;
- да не допускат присъствие на ученици в кабинета преди учебния час и по време на междучасие;
- включване, изключване и всякакъв вид манипулации, предвидени в упражнението, трябва да се извършат след обстойна проверка на схемата от учителя;
- да включва и изключва електроподаването за работните електрически табла при съблюдаване на мерките за сигурност;
- да запознава учениците с възможните последици в случай при неспазване на изискванията за безопасност или работа с неизправни уреди;
- да дава ясни и недвусмислени указания и нареждания за безопасна работа в кабинета;
- да не допуска провеждане на практическа работа в кабинета от ученици без да са осигурени с налично работно облекло и лични предпазни средства (когато е необходимо);
- да спазва нормативите за допустимото количество материали и условията, при които могат да се съхраняват в кабинета;
- при неспазване на изискванията за безопасност от страна на учениците да взема съответни мерки, включително и отстраняване от дейност.

б. Учениците са длъжни:

- да влизат в кабинета единствено придружавани от учителя. Забранява се пребиваването на ученици в кабинета по време на междучасията;
- забранява се влизането на учениците в спомагателните помещения към кабинетите (хранилище) без разрешение учителя;
- преди започване на практическа дейност ученикът е длъжен да проучи добре отнасящият се до него теоретичен материал. Работата му трябва да бъде осмислена, да се провежда внимателно, прецизно и съобразно указанията на учителя;
- учениците трябва задължително да се обръщат към учителя за обяснения, разяснения и помощ, неяснота и несигурност;
- забранено е изнасянето на уреди или апаратура извън кабинета;
- включване, изключване и всякакъв вид манипулации, предвидени в едно

упражнение, трябва да се извършват след обстойна проверка на схемата от учителя;

- забранено е използването на реактиви без надпис или с неясен такъв;
- всички опити се извършват с малки възможно най-малки разходи на реактиви, ел. ток, вода и др., съгласно указанията на учителя или използваната литература;
- забранено е да се правят каквито и да било изменения в режима на работа без знанието на учителя;
- не се оставят без надзор включени прибори, апарати, ел. нагреватели, запалени спиртни лампи, отворени водни кранове и др.;
- при сглобяване на апаратури и макети за лабораторни и фронтални експерименти специално внимание следва да се обръща на стабилното им закрепване;
- при провеждането на лабораторни работи и/или фронтални експерименти, трябва са се спазва строга дисциплина и порядък;
- съставянето на ел. вериги, монтажни и ремонтни работи трябва да се извършват само при изключен източник на напрежение;
- при съставяне на ел. вериги, всеки сам трябва да се пази от докосването на оголени тоководещи части, намиращи се под напрежение и да работи само със сухи ръце. Строго се забранява включването на апаратура с мокри ръце;
- забранява се работата с неизолирани проводници, включени под напрежение по-високо от 36V, както и докосването с ръце на клемите на източници на електродвижещо напрежение;
- забранява се преместването на уреди, включени в електромрежата;
- при завършване на работа електрическите вериги се развалят едва след като е изключено напрежението, след което работното място се почиства и подрежда;
- всяко повторение на опита или извършването на други става само със съгласието на учителя;
- учениците са длъжни да поддържат ред на работното място, като използват уредите съобразно указанията на учителя;
- строго е забранено внасянето на храна и напитки и консумирането им в кабинета по физика.

IV. Мерки за предпазване от рискови ситуации и оказване на първа помощ при злополуки

1. За предприемане на необходимите мерки с цел осигуряване на безопасност от аварии и злополуки се предприема следното:

- пожарната безопасност в кабинетите по физика се организира в съответствие с утвърдената Наредба за пожарна безопасност;
- при възникване на пожар в кабинетите по физика се използва пожарогасител или пясък;
- забранено е използването на вода за гасене на горящи ел. инсталации и на бурно реагиращи с нея вещества;
- при запалване на дрехите запаленото място се покрива бързо с друга дреха или противопожарно платно (ако има такова);
- пожароопасните материали, като филмови ленти, лепило, спирт и др. се

държат далеч от открит огън и силни топлинни източници на светлина;

– термичните изгаряния не се промиват с вода. При леки изгаряния засегнатите участъци се промиват с алкохол или воден разтвор на калиев перманганат, намазват се със смес от равни количества леноно масло и варна вода и се покриват с чиста и суха покривка. При тежки изгаряния се търси спешно лекарска помощ;

– при поражение от ел. ток първо се изключва захранването и ако пострадалият е изгубил съзнание, се проверява работата на дихателната и кръвоносната система, като при необходимост се прилага изкуствено дишане и сърдечен масаж. Извиква се медицински екип. След нормализиране на дишането, пострадалият се завива с топла дреха;

– не се допуска непосредствено въздействие на силни светлинни източници върху очите, например виране в лампата на шрайбпроектора или директно поглеждане към светлинния поток на учебния лазер;

– при използване на живачен термометър трябва да се работи много внимателно с него, за да не се счупи. Живачните пари са силно отровни! При такъв инцидент, веднага се съобщава на учениците и учителя в кабинета, за да се вземат необходимите мерки. А именно учениците да напуснат по най-бързия начин кабинета;

– при механично нараняване раната се промива с 3 % разтвор на водороден пероксид (кислородна вода), отстраняват се механичните парченца в раната и се прави дезинфекция с йодна тинктура и превръзка;

– при попадане на разяждащи вещества върху кожата те първо се отстраняват механично: течните – чрез попиване и изтриване със суха кърпа; твърдите – чрез изтръскване и избърсване. Ако веществото е разтворимо във вода се прави обилно измиване в продължение на 15 минути.

След това мястото се обработва със следните разтвори:

- при изгаряне с киселини – с 5 % разтвор на натриев карбонат или натриев хидрогенкарбонат (сода за хляб);
- при изгаряне с основи – с 5 % разтвори на слаби ортанични киселини (оцетна, лимонена и други).

ИНСТРУКЦИЯ ЗА БЕЗОПАСНА РАБОТА В КОМПЮТЪРНИЯ КАБИНЕТ

I. Общи положения

1. С тази инструкция се уреждат всички условията на обучението и работата в компютърните кабинети и зали в ОУ „Христо Ботев” с. Ръжево Конаре

включително:

- осигуряване на безопасна работа и обучение с видеодисплеи;
- здравно-хигиенните изисквания за учениците и педагогическия персонал;
- правата и задълженията на учениците и на педагогическия и непедагогическия персонал в училището.

2. Инструкцията се издава за да се осигури изпълнение на Правилника за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд в училището, на Наредба № 9 от 1994 г. за здравно-хигиенните изисквания при използването на персонални компютри в обучението и извънучебните дейности на учениците, Наредба № 7 от 15.08.2005 г. за минималните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при работа с видеодисплеи.

3. За целите на настоящата инструкция следва да се има предвид, че работно място за работа с видеодисплей е съвкупност от: видеодисплей, който може да бъде снабден с клавиатура или входно устройство; и/или софтуер, определящ взаимодействието оператор – машина; аксесоари по избор; периферни устройства – модем, устройство за диск, принтер, държател на документи, работен стол и работна маса или работна повърхност; заобикаляща работна среда.

4. Обучение и извънучебни дейности с персонални компютри в компютърната зала се провежда след навършване на 6-годишна възраст на ученика, освен в случаите на здравни противопоказания, удостоверени по съответния ред.

II. Изисквания към кабинета

1. Изисквания към компютърни зали или кабинети включват следното:

- компютърната зала е необходимо да бъде с размерите на традиционна класна стая (50 кв.м), като в нея се разполагат до 9 работни места. Площта на работното място не трябва да бъде по-малка от 5 кв. м, в която не се включва работното място на педагога;
- в по-големи помещения не се допускат повече от 15 работни места;
- помещението трябва да е със северно, североизточно или източно изложение, да е с едностранно остъкляване и да е оборудвано с щори с вертикални ламели, светли завеси или слънцезащитни стъкла;
- стените се боядисват в пастелни тонове, а таванът – в матовобял цвят;
- подът може да бъде покрит с паркет, керамика, дървено дюшеме или цимент, с нисък коефициент на отражение на светлината;
- инвентар, материали, инструментариум и др. се съхраняването в отделно помещение с размери не по-малко от 10 кв.м;

-
- обзавеждането трябва да е покрито с матова повърхност;
  - работната маса трябва да е с размери: минимална дължина 1,20 м, ширина – 0,80 м, и дебелина на плота – не по-голяма от 3 см;
  - височината на работната маса – да бъде съобразена задължително с изискването за заемане на правилна работна поза;
  - столът трябва да е стабилен, на колелца, с регулируема височина на седалката и облегалката;
  - кабинетите, които се ползват от различни възрастови групи, се оборудват задължително с подложки за краката;
  - температурата на въздуха да бъде 18-26 градуса С, с относителна влажност – 45 – 60 %, и скорост на движение 0,15 – 0,25 м/сек.;
  - максимално допустимото ниво на шума да не трябва да превишава 50 дБ (А);
  - естественото осветление да е в определени граници. Осветеността на работното място трябва да бъде 300 – 500 лукса;
  - изкуственото осветление трябва да бъде луминисцентно, а по-малките помещения може да се оборудват с лампи с нажежаема жичка;
  - в зрителното поле на работещия не следва да има източници на естествена или изкуствена светлина, както и блестящи отразяващи повърхности;
  - видеомониторът на персоналния компютър трябва да има екран със стабилен образ, без трептения и промяна в яркостта на знаците, да е с възможности за регулиране в хоризонтална и вертикална посока и да бъде снабден с допълнителен защитен екран;
  - яркостта на екрана не трябва да превишава повече от три пъти яркостта на осветлението на окръжаващата среда;
  - клавиатурата трябва да е стабилна, максимално тънка, с неблестяща повърхност и с ъгъл спрямо хоризонталната равнина;
  - разположението на видеомонитора, клавиатурата и работещия с тях трябва да осигурява разстояние между очи и екран 0,50 – 0,70 м и между очи и клавиатура 0,45 – 0,50 м.;
  - задължително е използването на слънцезащитни средства (за предпочитане са щори с вертикални ламели)
  - подът на помещението трябва да бъде с антистатично покритие;
  - радиочестотите, електромагнитните полета, излъчвани от екрана и от монитора да са в границите на хигиенните норми на населението;
  - за предпочитане са неголеми екрани, вместиращи необходимия обем информация, но не по-малки от 33 см в диаметър. Големите екрани деформират образа и периферията и отразяват повече светлина;
  - препоръчва се използването на дисплей със зелен или жълт цвят, да се избягват изображения с червен или син цвят.

III. Задължения за учителите

Задължения на педагогическия персонал:

1. Учителят провежда обучението на учениците по утвърдената програма.
2. Всяко учебно занятие се отразява в тетрадка – дневник, в която се вписва:
  - съдържанието на предадения учебен материал;
  - състоянието на техниката в кабинета.
3. Преди започване на обучението задължително се провежда инструктаж на учениците

относно техническата безопасност. Самият учител е необходимо да бъде инструктиран, от лицето, отговорно в училището за провеждането на инструктажа по безопасност на труда. Инструктажът включва разяснение на нормите и хигиенните правила при работа, както и вредните последствия от продължителни занимания с компютъра.

4. Проведеният инструктаж на учениците и на учителя се удостоверява с подпис в специални книги. За учениците, ненавършили 16 години, учителят информира родителите за естеството на обучението и за рисковете свързани с безопасността. Родителите подписват декларация – свободен текст за проведеният им инструктаж.

6. При повреда на техниката, учителят незабавно информира директора на училището и отбелязва това във водената от него тетрадка – дневник.

7. След приключване на занятията, учителят проверява техниката в кабинета и изключва от мрежата всички компютри, изключва ел. захранването, затваря процорците и заключва помещението.

IV. Задължения за учениците

1. Учениците подписват декларация, че са запознати с техниката на безопасност при работа с компютри.

2. Учениците са длъжни:

– по време на обучението да спазват всички указания на учителя, както и да работят с предоставената им техника с необходимото внимание;

– при констатиране на повреда, незабавно да уведомят учителя. За всеки конкретен случай се съставя протокол, който се подписва от учителя и ученика;

– да опазват предоставената му техника в чист и функциониращ вид;

– след приключване на учебните занятия, да оставят работното си място във вида, в който са го приели.

3. Забранява се:

– използването на лични дискети, дискове и софтуер при обучението;

– разместване на работната мебел и техника;

– използването на софтуера, без знанието на преподавателя;

– разлепване и унищожаване на гаранционни лепенки или други отличителни обозначения поставени върху компютрите.

V. Специфични изисквания

Учителят е необходимо да бъде информиран при промяна на здравословното състояние на ученика, с оглед спазване на следното:

– при наличие на здравни противопоказания, установени от лекар, ученика не се допуска до учебния процес;

– при късогледство с минус 6 или повече диоптри, ученикът се допуска до обучение или извънучебни дейности с разрешение от лекар офталмолог;

– за персонала медицинските прегледи се провеждат: преди започване на работа (при назначаването), един път на три години за лицата, ненавършили 40 години, и ежегодно за лицата, навършили 40 години, при оплаквания от смущения на зрението, които могат да се дължат на работа с видеодисплеи.

VI. Общи разпоредби

1. Спазването на инструкцията е задължително за учителите и учениците.

---

2. Контролът по изпълнението на инструкцията се осъществява от директора на училището. Директорът на училището организира провеждането на периодичен контрол, чрез службата по труда медицина, органът по безопасност и здраве в училището или други упълномощени от него държностни лица за спазване на стойности за осветеност, шум, яркост, светлина, електростатично поле, електрично и магнитно поле за работа в компютърната зала.

3. За нарушаване на изискванията за безопасна работа в компютърния кабинет се носи отговорност съгласно Закона за народната просвета и Закона за здравето и Закона за здравословни и безопасни условия на труд

4. Указания по прилагането на инструкцията се дават от директора на училището.

**ИНСТРУКЦИЯ
ЗА БЕЗОПАСНА РАБОТА В КАБИНЕТА ПО ТЕХНОЛОГИИ И
ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО И ТЕХНОЛОГИИ**

I. Общи положения

1. Тази инструкция урежда основните положения във връзка с:
  - организацията на работа в кабинета по труд и техника;
  - задълженията на педагогическия персонал и учениците при провеждане на учебните занятия;
2. Инструкцията се издава, за да се осигури изпълнение на Правилника за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд в училището и нормативните актове в областта на безопасността на труда.

II. Задължения на учителите

1. В началото на учебната година се провежда начален инструктаж на учениците, документиращ се в специална „Книга за инструктажа“ – прошнурована, пронумерована и подпечатана с печата на училището.
2. Преди началото на учебния час се провежда инструктаж на работното място. Инструктажът е практическо запознаване на ученика с конкретните изисквания за безопасно изпълнение на трудовата (практическата) му дейност и се провежда на работното място, преди да му бъде възложена самостоятелна работа. Инструктажът се провежда на основата на действащите правила, норми и изисквания, и утвърдените от Директора инструкции за безопасна работа, като тематиката и продължителността им се съобразяват и с всички други изисквания, регламентирани в специфичните за дадена дейност или вид работа нормативни актове.
3. При настъпване на злополука или авария се провежда извънреден инструктаж, свързан с конкретната злополука или авария.
4. Инструктажите по т. 1, 2 и 3 се провеждат от учителя.
5. За осигуряване на безопасност при провеждане на учебните часове, учителят е длъжен:
  - да наблюдава системно работата на учениците със съответните механизми, машини, съоръжения и в случай на нарушаване на правилата за безопасна работа незабавно да предприеме съответните мерки, включително и отстраняване от практика;
  - да разяснява на учениците възможните последствия от евентуални нарушения на изискванията по безопасността на труда и неправилното боравене със съответната техника;
  - строго да изисква от учениците съблюдаването на установените правила и норми за дадено производство или дейност, съобразно правилниците по безопасността на труда;

– да дава ясни и недвусмислени указания и нареждания за безопасна работа в кабинета;

– при злополука да вземе спешно необходимите мерки за оказване на медицинска помощ и да съобщи незабавно на директора на училището;

– да дава на учениците ясни и недвусмислени нареждания, които не противоречат на действащите у нас правилници и други нормативни документи;

– да упражнява контрол и взискателност спрямо учениците за спазване на правилата и нормите за безопасен труд; използването на специално работно облекло и лични предпазни средства при провеждане на обучението. При системни нарушения по безопасността на труда да отстраняват учениците от работа и ги предлагат на педагогическия съвет за наказания.

III. Задължения на учениците

1. Учениците са длъжни да влизат в кабинета по домашна техника и икономика и технологии само с учителя.

2. Забранено е на учениците да работят на високооборотни машини и с електрически ток с напрежение 360 V.

3. За провеждане на безопасни учебни занятия, учениците са длъжни:

– да бъдат подготвени и да познават учебния материал за провеждане на практическите занятия;

– да познават устройството и действието на машините, съоръженията, инсталациите, приборите, механизмите и т.н., с които ще работят и да спазват всички специфични изисквания от инструкциите за безопасна работа с тях;

– преди започване на работа или дейност, да огледат внимателно работното си място и при забелязване на най-малки неизправности или несъответствия, веднага да уведомят учителя или завеждащия учебна работилница;

– да работят само с работно облекло, лични предпазни средства, спретнати дрехи, без украшения, а момичетата с вързани коси;

– да ползват за работа само изправни инструменти, след разрешение на учителя;

– да спазват правилата за безопасна работа с различни пособия, инструменти и машини;

– да поддържат ред и чистота на работното си място;

– да почистват работното място задължително след приключване на работа;

– при злополука веднага да съобщават на учителя си или ръководителя на учебната производствена практика, за да се вземат бързи мерки за оказване на необходимата помощ на пострадалия.

4. На учениците е забранено:

– самоволно да извършат работа, която не им е възлагана, да напускат или сменят работното си място, да заемат работни или измервателни уреди и инструменти от други съученици;

– да извършват поправки на електрически уреди, инструменти, ел. инсталации, работни машини, съоръжения, приспособления, мебели, обзавеждане и др;

– облягане и сядането върху предпазителните капаци на машините, огражденията за обезопасяване, на подредените за обработка или обработени детайли и др.;

– да разхвърлят безразборно обработените предмети около мястото на работа.

IV. Контрол

1. Спазването на инструкцията е задължително за преподавателите и учениците.

2. За неизпълнение на настоящите изисквания:

– учителите носят административна, дисциплинарна и наказателна отговорност;

– учениците носят дисциплинарна отговорност за нарушения на разпоредбите на инструкцията по реда на Правилника за прилагане на закона за народната просвета.

3. Указания по прилагането на инструкцията се дават от директора на училището.

**ИНСТРУКЦИЯ ЗА ПОДДЪРЖАНЕ НА ДВОРНИТЕ ПЛОЩИ И
ПЛОЩАДКИТЕ ЗА ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТ ЗА
ГАРАНТИРАНЕ НА БЕЗОПАСНОСТ НА УЧЕНИЦИТЕ**

Чл. 1. (1) С тези правила се определят условията и реда за устройството и безопасността на дворните площи и площадки за физкултура, разположени на открито и на закрито, в т.ч. изискванията за безопасното им ползване, поддържането и контрола.

(2) Площадките се устройват така, че да осигуряват безопасност и достъпност при игра за всички ползватели, включително и за ползвателите с увреждания, като се предприемат подходящи мерки срещу възможни рискове, застрашаващи живота и здравето на децата и на техните придружители.

Чл. 2. (1) Правилата се прилагат едновременно с изискванията на правилата и нормативите за устройство на дворното пространство, на нормативните актове за пожарна безопасност, изграждане на достъпна среда, хигиена, опазване на здравето и околната среда и на националните стандарти, с които са въведени европейските стандарти, определящи изискванията към съоръженията за игра.

(2) Правилата се прилагат при:

1. въвеждането в експлоатация на нови площадки за игра на открито;
2. основно обновяване или ремонт на съществуващи площадки, разположени на открито, и на съществуващи сгради или на части от тях, предназначени за площадки за физкултура, разположени на закрито;
3. поддържането и контрола на площадки на училището, разположени на открито и на закрито.

Чл. 3. Уредите на двора следва да се поддържат в съответствие с изискванията за безопасност към съоръженията, уредите и пособията за игра и отдих на децата.

Чл. 4. За поддържане, монтиране, ремонт и др. да се спазва следното:

1. използване на винтове или болтове, като се избягват пирони;
2. болтовете и винтовете да са скрити в материала, така че главите им да не се подават навън;
3. дървените конструкции трябва да са сглобени с болтове или друг вид сглобки;
4. носещите части трябва да са осъобразмерени така, че да могат да понесат натоварването и на възрастен човек;
5. острите ъгли, отвори и процепи не трябва да са направени така, че дрехи или части на тялото да могат да се закачат или захванат за тях;
6. движещите се части трябва да са изработени така, че да не прищипват или счупват пръстите на учениците;
7. стъпалата да са достатъчно широки (кракът трябва да стъпи целия на стъпалото) и т.н.

Чл. 5. Дървените конструкции да бъдат байцвани, боядисвани и лакирани, за

да издържат на атмосферни влияния.

Чл. 6. Металните конструкции – да се галванизират и боядисват периодично на 1-2 години.

Чл. 7. (1) Стативите за катерене да нямат стърчащи части, които да предизвикват травми и падане.

(2) Частите на различните стативи за катерене да не са монтирани на малко разстояние един от друг, така че ученикът да се заклеци или удари.

(3) Металните части на стативите да са защитени от ръжда и винаги да се боядисват (на 1-2 години) с цел предпазване от атмосферни въздействия, ръждясване и преждевременна амортизация.

Чл. 8. (1) Поддръжката и ремонта на съоръженията, уредите и пособията за игра и отдых (пейки, масички и др.) е важна част от работата по предотвратяването на нещастни случаи и злополуки. Това се отнася до всички уреди в сградата и двора на училището.

(2) Грижите за тях е необходимо да включват:

1. често затягане на винтовете, тъй като се развиват по време на употреба;
2. изтрити и изхабени части веднага да се подменят;
3. основата на уредите постоянно да се почиства от камъни и др. опасни предмети;
4. пясъкът под уредите да се допълва при необходимост;
5. да се сменят протрити и раздърпани въжета (баскетболен и волейболен екип, мрежа за кошове, прозорци и люлките);
6. ръждясалите части да се подменят или евентуално да се третират против ръжда;
7. да няма стърчащи остриета или глави на пирони;
8. по време на работата по поддръжката и ремонта на уредите да не се допускат ученици в близост. Да се пазят учениците от инструментите, пироните и др.;
9. преди употребата на съоръжения и уреди, да се тестват от възрастните (учители и работници).

Чл. 9. Задължения на учителя по физкултура:

- да изисква, устройва и обзавежда салона и площадката за физкултура със здрави, изправни и сигурно поставени /закрепени/ уреди, гимнастически постелки, подвижни съоръжения за отскоци, масивна настилка на площадката и др.
- да полага грижи за поддържане на уредите в изправно състояние. Особено
- внимание да се обръща на скрепителните елементи /винтове, болтове, обтегачи и др./;
- ежедневно преди започване на занятията по физкултура, да извършва оглед и проверка на състоянието на всички уреди и съоръжения, които се ползват.
- да не допуска игра на уреди, които са физически износени и крият опасност за злополука или да се играе без гимнастически постелки;
- да поддържа ред и последователност при изпълнението на упражненията,
- особено тези, които са свързани с повишена динамика, равновесие,

---

статични напрежения и крият опасност от сблъсквания, падания при разсейване на вниманието или уплаха;

- да оказва помощ при изпълнението на трудни и опасни елементи от упражненията и да осигурява пазене в случай на несполучливи опити / отскоци, прескоци, игра на лост, халки, греда и т.н./;
- да следи за физическото и психическото състояние на учениците и при наличие на отклонения от нормалното, да не изисква изпълнение на трудни елементи;
- при хвърляне на уреди да съблюдава да няма хора на мястото около попаденията;
- да осигурява местата за физическо възпитание да отговарят на хигиенните
- изисквания за осветление, чистота на въздуха, температура, чистота на настилката, разположение на уредите и други;
- в случай на злополука да вземе необходимите мерки спешно за оказване на
- медицинска помощ и да съобщава на директора на училището;
- в началото на учебната година и учебен срок преди започване на обучението по предмета да проведе инструктаж по утвърдената програма с учениците по безопасност и хигиена на труда и противопожарна охрана и да го регистрира в книгата за инструктажа като попълва точно, без съкращения и пълно всички графи;
- да провежда ежедневен инструктаж, преди всяко учебно занятие, за безопасно изпълнение на предвидените за часа дейности и други подобни и да запознава учениците с възможните последици в случай на неспазване на изискванията;
- да не допуска да се изпълняват упражнения и дейности от ученик в неподходящо спортно облекло;

**УСЛОВИЯ И ПРАВИЛА ЗА УЧАСТИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ
В ОРГАНИЗИРАНИ ДЕЙНОСТИ ИЗВЪН
ОУ „ХРИСТО БОТЕВ” – С. РЪЖЕВО КОНАРЕ**

1. Всички организирани от училището дейности се провеждат при спазване на правилата за безопасност на ученика.
2. Дейностите се организират след обсъждане и със съгласието на родителите.
3. Учителите разработват подробен план за участието на учениците в дейности извън ДОС, който се утвърждава от директора:
4. Утвърдения от директора план включва:

Дейност: .....
(подробно се описва дейността на учениците, темите и другите участници; също и дали ще бъдат снимани ученици – например за местната телевизия и къде ще бъде публикуван снимания материал – филм или фотоси)

Място на провеждане: .....

Дата на провеждане: .....; начален час: .....

Продължителност: .....

Място за тръгване: .....

Придвижването ще се извърши с: .....

Ръководител на групата: ..... тел. ....

Предпазни мерки: .....

За участието на всеки ученик е необходимо:

Облекло: .....

Друго (например пари за вход, ако е необходимо): .....

5. Учителите са длъжни да съгласуват организираната дейност извън училището с родителите на участващите ученици.
6. При организирането на дейности извън училището, учителите се задължават:
.....
.....
.....
7. При организирането на дейности извън училището, родителите се задължават:
Да се запознаят с дейността, в която ще участват децата им.
Да изразят писмено своето информирано съгласие за участието на децата.
.....
.....
